

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Son yıllarda Türkiye’de emeklilerin yaşam koşulları hızla kötüleşmiş; barınma, beslenme, sağlık ve sosyal hayata katılım gibi en temel haklara erişim ciddi biçimde sınırlanmıştır. 2024 yılı itibarıyla 16 milyona ulaşan emekli nüfusun çok büyük bir kısmı, yüksek enflasyon ve gelir yetersizliği nedeniyle yoksulluk sınırının altında yaşamaktadır.

Emeklilere sağlanan aylık gelir hem gıda hem barınma hem de enerji ve sağlık gibi temel harcamalar karşısında erimekte; bu durum da özellikle büyükşehirlerde yaşayan emeklilerin barınma hakkını kullanamamasına neden olmaktadır. Son dönemde basına da yansıdığı üzere, birçok emekli kendi evini satmak ya da kiraya vermek zorunda kalmakta; günübirlik kiralanan otel veya pansiyon odalarında barınarak hayatta kalmaya çalışmaktadır. İstanbul başta olmak üzere turizm bölgelerinde, emeklilerin 1000 – 1500 TL bandındaki otel odalarına uzun süreli yerleştiği, bu alanların “emekli yaşam alanı” haline geldiği yönünde veriler kamuoyuna yansımıştır.

Öte yandan, Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından 2024 yılı ilk yarısında yayımlanan verilere göre, Türkiye’de en düşük emekli aylığı 16 bin 881 TL seviyesinde sabitlenmiş olup, Türk-İş’in Haziran 2024 Açlık ve Yoksulluk Sınırı Araştırması’na göre tek başına yaşayan bir bireyin yoksulluk sınırı 24.000 TL’yi aşmıştır. Bu fark, emeklinin yalnızca ekonomik yoksunluğa değil, sosyal dışlanmaya ve ciddi psikolojik baskılara da maruz bırakmakta; yaşamlarını insan onuruna yakışır koşullarda sürdürmelerini fiilen imkânsız hâle getirmektedir.

Bu bağlamda, emeklilik sonrası yaşamın insan onuruna yakışır biçimde sürdürülmesi, sosyal devlet ilkesinin temel gereğidir. Emeklilerin barınma hakkının ihlali, yalnızca bireysel bir mağduriyet değil, sosyal devletin sorumluluklarını yerine getirmemesi anlamına gelmektedir.

Bu nedenlerle, emeklilerin barınma başta olmak üzere temel yaşam koşullarına erişiminin sosyolojik, ekonomik ve hukuki yönleriyle araştırılması; mevcut emekli maaşı politikalarının, sosyal yardım mekanizmalarının ve konut politikalarının etkinliğinin incelenmesi ve kamu yararını önceleyen sosyal devlet ilkesine uygun yeni politika önerilerinin geliştirilmesi amacıyla, Anayasa’nın 98’inci maddesi ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 104’üncü ve 105’inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz. 22.12.2025

Mehmet Emin EKMEK

Mersin Milletvekili

Grup Başkanvekili

GEREKÇE

Türkiye’de emeklilik, yalnızca bir gelir güvencesi değil aynı zamanda sosyal güvenliğin temel dayanaklarından biridir. Ancak son yıllarda artan hayat pahalılığı, gelir eşitsizliği ve konut krizi nedeniyle emekliler için emeklilik dönemi bir “dinlenme ve yaşam hakkı” süreci olmaktan çıkmış, hayatta kalma mücadelesine dönüşmüştür.

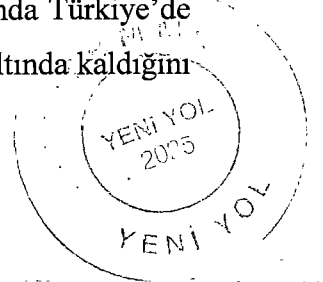
2024 yılı verilerine göre Türkiye’de yaklaşık 16 milyon emekli bulunmakta olup, en düşük emekli maaşı 16 bin 881 TL düzeyindedir. Emeklilerin yüzde 70’i bu maaşla geçinmek zorundadır. Bu maaşla büyükşehirlerde barınmak neredeyse imkânsız hale gelmiştir. İstanbul, İzmir, Antalya gibi kentlerde ortalama kira bedelleri 15.000 TL’yi aşarken; TOKİ ve sosyal konut politikalarının bu nüfus grubu için erişilebilir olmaması, emeklileri otel odalarına ya da apart pansiyonlara yönlendirmiştir.

Bu tablo, yalnızca istatistiklere değil, sahadaki gerçekliğe de açık biçimde yansımaktadır. Ankara Ulus’ta bulunan ucuz otellerin büyük bir bölümü bugün yaşlı emekliler tarafından doldurulmuş durumdadır. Günlük 200-400 TL arasında değişen bu otellerde, aylık 6.000 TL ile 12.000 TL arasında ödeme yapan emekliler yaşamaktadır. Daha da çarpıcı olan ise, aylık 6.000 TL ödeyebilen emeklilerin kaldığı odalarda tuvalet ve banyonun dahi bulunmamasıdır. Bu kişiler, bir otel köşesinde, çoğu zaman tek başına, mahremiyetten ve asgari yaşam koşullarından yoksun bir şekilde hayatlarını sürdürmektedir.

Bu emeklilerin önemli bir kısmı, en düşük düzeyden 16.881 TL emekli maaşı almaktadır. Ancak başka bir barınma seçenekleri bulunmamaktadır. Ne kendilerine ait bir konutları vardır ne de ailelerinden destek alabilecekleri bir sosyal çevreleri. En az 25 yıl boyunca çalışmış, prim ödemiş ve üretime katkı sunmuş bu vatandaşlarımız için emekliliğin karşılığı, bugün bir “otel odası”na indirgenmiştir.

Türkiye Emekliler Derneği (TÜED), 2024 raporunda, emeklilerin %75’inin “geliriyle geçinemediğini”, %65’inin ise “ev sahibi olmadığını” belirtmektedir. Bu veriler, barınma krizinin emekliler açısından artık istisnai değil, yaygın ve yapısal bir sorun hâline geldiğini ortaya koymaktadır. Bu durumun örnekleri, son dönemde ulusal basında sıkça yer almıştır. Kamuoyuna yansıyan haberlere göre, çok sayıda emekli, ucuz otel odalarına uzun süreli yerleşmiş; “ev” kavramı, bu kesim için “günübirlik oda”ya dönüşmüştür.

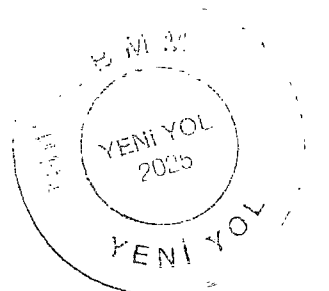
Öte yandan, barınma krizinin yanı sıra, sağlık hizmetlerine erişim, temel gıda ihtiyaçlarının karşılanması ve sosyal izolasyon gibi sorunlar da emeklilerin yaşam kalitesini ciddi biçimde tehdit etmektedir. Nitekim Eurostat ve OECD karşılaştırmalarında Türkiye’de emeklilere yapılan kamu sosyal harcama oranının Avrupa ortalamasının %40 altında kaldığını

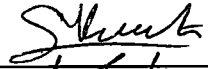
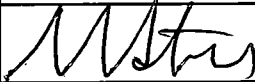
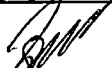
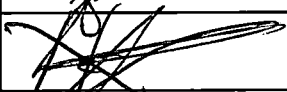
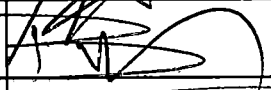
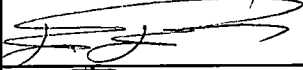
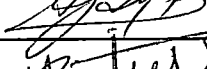
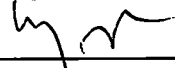

göstermektedir. Bu durum, Anayasa'da güvence altına alınan sosyal devlet ilkesinin pratikte zayıfladığını ve emeklilerin insan onuruna yakışır bir yaşam sürme imkânından giderek uzaklaştığını ortaya koymaktadır.

Barınma hakkı bir lüks değil, anayasal ve insani bir haktır. Türkiye'de artan kira fiyatları, sosyal konut yetersizliği ve yaşlı nüfusun artışı göz önüne alındığında, bu sorun yalnızca bugünün değil, yakın geleceğin de en önemli sosyal kriz başlıklarından biri olacaktır.

Bu çerçevede, emeklilerin barınma başta olmak üzere temel yaşam koşullarına erişiminin sosyolojik, ekonomik ve hukuki yönleriyle araştırılması; mevcut emekli maaşı politikalarının, sosyal yardım mekanizmalarının ve konut politikalarının etkinliğinin incelenmesi ve kamu yararını önceleyen sosyal devlet ilkesine uygun yeni politika önerilerinin geliştirilmesi amacıyla, Anayasa'nın 98'inci maddesi ile Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılması zaruri hale gelmiştir.

MİLLETVEKİLİ ADI SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZA
SADULLAH KISACIK	ADANA	
İDRİS ŞAHİN	ANKARA	
MESUT DOĞAN	ANKARA	
SADULLAH ERGİN	ANKARA	
ŞERAFETTİN KILIÇ	ANTALYA	
CEMALETTİN KANİ TORUN	BURSA	
MEHMET ATMACA	BURSA	
SEMA SİLKİN ÜN	DENİZLİ	
ERTUĞRUL KAYA	GAZİANTEP	
NECMETTİN ÇALIŞKAN	HATAY	
BÜLENT KAYA	İSTANBUL	
ELİF ESEN	İSTANBUL	
HASAN KARAL	İSTANBUL	
MEDENİ YILMAZ	İSTANBUL	
MUSTAFA KAYA	İSTANBUL	
BİROL AYDIN	İSTANBUL	
MUSTAFA BİLİCİ	İZMİR	
İRFAN KARATUTLU	KAHRAMANMARAŞ	
MEHMET EMİN EKMEK	MERSİN	
SELÇUK ÖZDAĞ	MUĞLA	
MEHMET KARAMAN	SAMSUN	

